

senyoriu es trobava les Coves, si era de reialenc, allí hi vivia el rei quan anava a visitar la vila, o en cas de ser esclesiàstic, ho feia el mestre de l'ordre esclesiàstica. Doncs bé, sabent açò no és possible que "...alguns documents dels segles XIV i XV en referir-se a l'allotjament del Mestre i el seu seguit, quan es troben a les Coves,..." ho fagen a la casa del Comanador (persona que es reponsabilitzava dels caps de les comandes de l'Ordre) en cas d'existir el castell, perquè en cas contrari no s'hagueren instal·lat a la casa del Comanador, sinó al castell. Per tant, penso que queda clara la inexistència de castell a Les Coves(7). Una qüestió que vull constar a partir del que diu l'autor, "A les Coves el comanador sempre va residir a la casa anomenada "del comanador", avui encara conservada amb les lògiques modificacions..." es que no especifica quina és aquesta casa, ja que afirmant que existeix no ha fet indicis d'on es troba exactament, ni a quin carrer, en l'actualitat.

Parlem ara del topònim de la vila de les Coves. Pel que pot comprovar el lector d'aquest llibre, són molts els autors citats per Díaz Manteca que parlen sobre l'origen del nom de la vila. Podem adonar-nos que molts en parlen, però és fins l'opinió de l'historiador Gaspar Joan Escolano a una de les seues obres(8), quan la resta d'historiadors posteriors es limiten a repetir la informació ja donada per Escolano i no ens

aporten res de nou. Escolano (1560-1619) es basa en les opinions anteriors de Beuter i Viciano i en crea la seua pròpia. Conta que quan els musulmans arribaren a les nostres terres i les conqueriren posaren al nostre poble, un nom en honor a una de les seues terres de Berberia, dintre del seu regne de Tremecen prop de Oran. Unes terres on existia un prat d'infinites pastures anomenat Ben Rioma i com que a les Coves per aquell temps la ramaderia també tenia un pes molt important li posaren aquest nom. Amb açò desmenteix l'altra hipòtesis, donada per Beuter que comenta que el seu origen bé de la paraula romana, Victa Roma. Cap a 1845, Pascual Madoz en torna a parlar(9), però no s'extendeix tant en l'explicació, i es limita a resumir les paraules de Escolano: "...se llamaba las Cuevas de Aben Romà, nombre aràbiga compuesto de Ben, tribu o familia, y Roman, ganado, como si dijera familia del ganadero". I després hi aporta més informació que Escolano sobre l'altra hipòtesi: "El nombre Vinromà es sin duda corrupción de l'anterior o del latino Victrix o Victa Roma, siendo muy dudoso que las victorias y derrotas de los romanos de que tanto han hablado los autores, se hubieran verificado en esta llanura y en la de Cabanes" (pàg. 194). Poc després, en 1868, Miralles del Imperial(10), en parla però sense aportar cap novetat.

NOTES:

(1) D'aquesta informació ja en parlava Pascual Madoz al seu "Diccionario geográfico-estadístico-histórico" publicat entre 1845 i 1850. Op. Cit. tom VII, pàg.272.

(2) Informació extreta de: Domingo Borràs, Josep Antoni. nº 71(pàg.8) del periòdic local "Tossal Gros".

(3) Cavanilles, Antonio Joseph."Obsevaciones sobre la historia natural,geografía, agricultura, población y frutos del Reyno de Valencia", Madrid, 1795, REED. Biliotheca valentina (1978)

(4) En la pàg. 79 l'autor explica les relacions i pactes que es solien fer entre els senyors i els musulmans a partir de la conquesta per part de Jaume I, i com al moment de canviar la vila de senyor entrava en lloc l'atorgació de cartes pobles o confirmació de les ja existents.

(5) Es troba al Arxiu Històric Nacional. Secció OO.MM. MNS. 542-C.

(6) L'autor entre la pàg. 79 i la pàg.80, fa conjectures de què els musulmans degueren seguir vivint a la Moreria, ja que suposem que degueren establir algun tipus de pacte amb el senyor per seguir vivint allí, però això si, ho feren fins una

revolta anomenada de "d'Alazrak", als anys 1247-78, que nascuda a Cervera, salpicà els territoris dels voltants, arribant a Les Coves i fent fora, d'aquesta manera, als musulmans de la vila.

(7) Aquesta informació en parla Díaz Manteca a la pàg. 83

(8) Escolano, Gaspar Juan.segunda parte de la década primera de la insigne y coronada ciudad y reyno de Valencia, València, 1611

(9) Aquesta informació està a la pàg. 192 i ha sigut extreta de l'obra de Madoz "Diccionario.."

(10) Aquesta informació la trobem a la pàg.195